Asiantuntija Petri Suominen /Aluesuunnittelu

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Liikennejaosto torstai 20.05.2021 klo 11.00 / VNS 2/2021 vp / Asiantuntijapyyntö

Uudenmaan liiton asiantuntijalausunto valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle Valtioneuvoston selonteosta valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2021-2032 (VNS 2/2021)

Valtakunnallisella liikennejärjestelmäsuunnittelulla tavoitellaan pitkäjänteistä, yli hallituskausien jatkuvaa ennakoitavaa toimintaa liikennejärjestelmän kehittämiseksi. Suunnitelma tulee ohjaamaan koko liikenteen hallinnonalan toimintaa läpinäkyvästi osoittamalla valtion yhtenäisen tahtotilan valtakunnallisen liikennejärjestelmän kehittämisestä. Suunnitelman linjauksia toteutetaan mm. julkisen talouden suunnitelmasta ja valtion talousarviosta päätettäessä ja liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tulosohjauksella. Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelma sisältää valtion rahoitusohjelman suunnitelman toteuttamiseksi. Lisäksi suunnitelman toimenpideohjelma sisältää rahoitukseen liittyviä kohtia.
Uudenmaan liitto näkee, että valtakunnallinen liikennejärjestelmäsuunnitelma tuo liikennejärjestelmään kovasti kaivattua pitkäjänteisyyttä. Visio liikennejärjestelmän kehittämiselle on hyvä ja kunnianhimoinen. Myös suunnitelman tavoitteet ovat hyviä ja vision mukaisia.

Valtion rahoitusohjelma

Rahoitusohjelmaan on koottu liikennejärjestelmän kehittämisen arvioidut määrärahat suunnittelukaudella. Kauden loppua kohden määrärahojen arvioidaan nousevan noin kymmenen prosenttia nykytasosta. Korotettukin rahoitustaso on kuitenkin edelleen niukka kehittämistarpeisiin nähden. Lisäksi rahoitustason arvioidaan laskevan vuosina 2022–2024 jopa kymmenen prosenttia nykytasosta ennen palautumista suunnilleen nykytasolle vuonna 2025. Liikennejärjestelmän vaikean rahoitustilanteen on siis ennustettu paranevan vasta vuodesta 2025 eteenpäin.

Toimenpideohjelma

Toimenpideohjelmassa on käsitelty muun muassa kumppanuuksien ja yhteistyön vahvistamista liikennejärjestelmän kehittämisessä. Toimenpideohjelmassa todetaan, että kannattavienkin

kehittämishankkeiden liikkeelle saaminen edellyttää rahoituspohjan periaatteiden tarkastelemista. Uudenmaan liitto myöntää, että uusia rahoituskeinoja tarvitaan ja pitää hyvänä sitä, että yhteistyölle on määritelty yhtenäinen, ennakoita ja luotettava toimintatapa.
Lausuntokierroksen jälkeen ohjelmaan on lisätty lupaukset, että valtio kantaa jatkossakin vastuun valtion väyläverkkojen rahoituksesta ja että sopimuksellisen yhteisrahoituksen periaatteita sovelletaan vain yhteisestä sopimuksesta. Ei ole kuitenkaan kumppanuuden hengen mukaista, että valtio pidättää yksinoikeuden valita kulloinkin käytettävän rahoitusmallin. Uudenmaan liitto toivoo, että päätöksessä vähintäänkin kuullaan sopimuskumppaneita.
Toimenpideohjelman mukaan valtio tulee vaikuttamaan aktiivisesti TEN-T-verkon uudistamisessa sekä CEF-rahoituksen saannon parantamisessa. Uudenmaan liitto näkee, että kirjatut keinot ovat hyviä. Satsaukset TEN-T-verkon ulkopuolisten lentoasemien ja satamien kehittäminen eivät kuitenkaan saa vääristää kilpailua ydinverkon satamien ja Helsinki-Vantaan lentoaseman haitaksi.
Uudenmaan liitto näkee hyvänä, että kestävän liikenteen infrastruktuuri, joukkoliikenne, kaupunkilogistiikka sekä liikenteen älykkyyden ja automaation edistäminen korostuvat toimenpideohjelman rahoitusvarauksissa.

Petri Suominen
liikennesuunnittelupäällikkö